

Upravištvu: Ljubljana, Pucinijska ulica 5.
Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24
Inzeratni direktor: Ljubljana, Pucinijska ulica 5 — Telefon št. 31-23, 31-26
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta 42
Računi: za Ljubljansko pokrajino pri pošto-
čkovnem zavodu št. 17.749, za ostale kraje
Italije Servizio Contr. Contr. Post. No 11-3118
IZKLUČNO ZASTOPSTVO za oglaševanje v
Italiji in inozemstvu ima
Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka
Naročnin: moža mesečno Lir 18,-
in inozemstvo vključno s "Ponedeljskim je-
trom" Lir 36,50.
Uredništvo:
Ljubljana, Pucinijska ulica št. 5. — Telefon
št. 31-22, 31-23, 31-24.
Rokopisi se ne vračajo.
CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pub-
blicità di propaganda italiana ad estera:
Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO.

Un convoglio nemico attaccato nel Mediterraneo centrale

Un grosso cacciatorpediniere incendiato, due piroscafi da 15.000 tonn. gravemente danneggiati

Comando Supremo. - Bollettino di guer. ra n. 1187:

Un convoglio nemico protetto da forte scorta navale ed aerea è stato attaccato nel Mediterraneo centrale da nostri velivoli, che siluravano un grosso cacciatorpediniere incendiandolo e colpivano due piroscafi per complessivo 15.000 tonn. di stazza danneggiandoli gravemente.

Aerei avversari hanno compiuto incursioni sui dintorni di Napoli e di Salerno. Generale AMBROSIO.

L'aereo silurante che ha incendiato un cacciatorpediniere nell'azione citata nel bollettino odierno era pilotato dal tenente Terzi Vezio da Aula (Apuania) e dal sergente Piccarella Giuseppe da Roma.

Sovražni konvoj napaden na osrednjem Sredozemskem morju

Velik rušilec zažgan, dva parnika s 15.000 tonami močno poškodovana

Vrhovno poveljstvo. — Vojno poročilo št. 1187:

V osrednjem Sredozemskem morju so naša letala napadla sovražni konvoj, ki ga je ščitilo močno pomorsko in letalsko spremstvo in s torpedom zadela velik torpedni rušilec, ki se je vnel, ter razen tega še dva parnika s skupno 15.000 tonaz, ki sta bila hudo poškodovana.

Sovražna letala so izvedla napade na okolici Neaplja in Salerna.

General Ambrosio.

Torpedno letalo, ki je zaneslo torpedni rušilec v akciji, ki jo navaja današnje poročilo, je bilo pod vodstvom poročnika Terzia Vezia iz Aulle (Apuania) in narednika Piccarella Giuseppe iz Rima.

Izvajanje sklepa o proglasitvi Rima za odprto mesto

Rim, 24. avg. s. Agencija Stefani objavlja: V zvezi s formalno in javno proglasitvijo Rima za odprto mesto z dne 14. t. m.

je italijanska vlada prosila sv. Stolico in švicarsko vlado, naj obvestita vladi v Londonu in Washingtonu, da je italijanska vlada izvedla naslednje odločitve in ukrepe:

Izven uporabe so sedaj vse utrdbe za obrambo mesta Rima. Protiletalske baterije so dobile nalog, naj ne odpravljajo streljanja, lovci pa, naj se ne udeležujejo v zraku nad Rimom. Poleg premestitve poveljstev italijanskih in nemških operativnih sil je v teku tudi odstranitev operativnih sil sploh, tako da bo v mestu ostala samo posadka, kolikor je za potrebno za vzdrževanje javnega reda. Železniško križišče v Rimu glede vojaških prevozov ne bo več v rabi tako, kar se tiče premikalnih operacij, kakor tudi nakladanja in razkladanja, takisto ne za vojaške vlake, tako da bo na območju Rima samo ena tranzitna železniška proga. Razen tega se vrše priprave, da se izven območja obljudenega dela mesta prenesejo vsi vojaški zavodi ter vse tovarne za orožje in strelivo.

Dokazi švicarskih simpatij do prebivalstva italijanskih mest

Bern, 25. avg. Razni švicarski listi nadaljujejo z objavo člankov, posvečenih Milanu ter škodi, ki jo je to mesto pretrpelo od anglo-ameriških bomb. Švicarji sočustvujejo z Italijani ter izražajo svojo bolešč spričo tolike škode. To je samo po sebi razumljivo, kajti Milan je mesto, ki ga občutijo Švicarji kot najbližjega soseda ter se obenem z Italijani nadejajo, da se bo prekrasno lombardsko mesto prerodilo in da bo prvotno kakor po prejšnji časi. To zanimanje za Milan in bolešč, ki jo čutijo vsi Švicarji, izpričuje tudi dejstvo, da se od povsod v Švici pojavljajo vprašanja, ali bi se dalo kaj storiti za omiljenje te nesreče.

Bunde objavlja razna pisma, ki jih je dobil od svojih čitateljev, ki se sprašujejo, kaj bi Švicarji lahko storili za Milan. List pravi: Ne glede na svoje lastne težave je Italija izkazala Švici izjemne usluge glede tranzita blaga. Zato se Švica ne sme omejit samo na enostavne besede zahvale, marveč mora slediti impulzu ter prožiti roko pomoči svojemu sosedu. Švicarski Rdeči križ mora storiti prvi korak v tem pravcu, kajti mnogo družin je brez strehe, z postavljenimi pekočemu soncu. Za to bo gotovo na razpolago prostora v švicarskih hotelih.

Švicarski Rdeči križ je tudi s svoje strani objavil naslednji poziv: V raznih krajih Švice je javnost zaskrbljena glede usode otrok, ki so postali žrtve bombardiranja v Italiji. Švicarski Rdeči križ smatra, da je vedno imel v programu gostoljuben sprejem italijanskih otrok, kakor je to storil za otroke drugih narodnosti, ki so

Spori med Američani in Angleži zaradi prilastitve sicilskih zakladov

Budimpešta, 24. avg. s. List »Uj Magyarzag« poroča na podlagi vesti iz Londona, da se je na Siciliji pričela nebrzdna konkurenca med zastopniki največjih angloameriških antikvarjev za »rešitev« umetniških zakladov na otoku. Eno izmed jabolok spora je zlata krona, ki se nahaja v katedrali sv. Agate v Catani. Američani bi jo radi odnesli čez ocean, Angleži so pa mnenja, da to umetniško delo italijanskega zlatarstva ne more imeti dostojnejšega mesta kot v londonskem »Britskem muzeju«. Alexander ne bo imel lahke naloge, če bo hotel uveljaviti v sporu avtoriteto zakona.

Prepirljivci za krono pozabljajo, da krona ni brez lastnika, ter se ne menijo za lastninske pravice, kakor že prej ne v primeru zakladov iz Tutankamnov grobnice in v primeru fresk iz Partenona, ki so svoj čas prišle v dvorane Britskega muzeja v Londonu.

Quebeški razgovori niso odstranili nasprotstev med »zavezniki«

Bukarešta, 25. avg. s. Po mnenju diplomatskega urednika lista »Viatca« imajo »zavezniki« o boljševiškem vprašanju vsak svojo predstavo. Roosevelt, ki vidi v Stalinu bodočega tekmeca v svoji imperialistični politiki, kaže odkrito nezaupanje do namerov Moskve ter se skuša upirati tajnim in nerazvozljivim uganam zaveznika iz Kremlija. Churchill se pa zaveda v tej zadevi kakor trmoglav igralec, da stavi vedno na isto karto, to je na karto sovrastva do držav trojnega pakta, ter skuša premagati odpor Roosevelta in ugoditi vsem zahtevam Stalina, kajti le na ta način upa, da bo lahko igrati dobil. Videli bomo, pravi list, katero izmed teh dveh stališč bo zmagoval. Stalin pa, ki zelo dobro razume politiko svojih zaveznikov, medtem nadaljuje svojo vojno.

Buenos Aires, 24. avg. s. Konferenca v Quebecu se bliža koncu. Ameriški vojni minister Stimson je že odpotoval, državni tajnik Hull in kitajski zunanji minister Soong bodo odpotovala drevi. Angleški ministri predsednik Churchill bo verjetno zapustil Quebec ta teden.

Lizbona, 24. avg. s. Angleška poluradna agencija poroča, da se bo z Rooseveltom odhodom iz Quebeca končala samo kanadska faza konference. Zelo verjetno bosta Churchill in Eden odšla v Washington, preden se vrne v London. Angleški minister za obveščevanje Bracken naj bi že odpotoval v Washington, da se dogovori o nadaljevanju konference.

Buenos Aires, 25. avg. s. Iz Washingtona poročajo, da je britanski delegat pri medzavezniški komisiji za nadzorstvo izkoriščanja in razdelitve surovin Clive Baillieu podal ostavko na svoje mesto. Razlogi so odločitve delegata, so neznan. Vendar pa imajo v diplomatskih krogih v Washingtonu vtis, da izvira nevolja ameriških članov komisije iz odklonilnega stališča Bracken, ki se branijo vsakih ameriških

navodil, zlasti nočejo ničesar slišati o razdelitvi virov surovin vsega sveta po sedanjih vojnih.

Stavke in izgredi v kanadski letalski industriji

Lizbona, 24. avg. s. »Sunday Express« poroča iz Ottawe, da se je letalska proizvodnja v Kanadi v zadnjem času zmanjšala za 20% zaradi stavk in izgredov. Zlasti stavka, ki je dolgo trajala v neki letalski tvornici blizu Montreala, je povzročila občuten padec proizvodnje.

Ameriška vojska pobere skoro polovico mesa

Buenos Aires, 25. avg. s. Izšla je naredba ameriške vlade, ki določa, da se oddeli 45% vse ameriške produkcije govejega mesa za potrebe vojske. Cenijo, da bo ostala produkcija zadostovala za racinirano prehrano ameriškega prebivalstva. Senator Kilgore opominja ameriško javnost, da je treba pričakovati še nadaljnjih omejitev ter je pozval vlado, naj izvaja strogo nadzorstvo, kajti pričakovati je, da se bodo pokazale še večje potrebe za vojsko.

Ponesrečeno švicarsko letalo

Bern, 25. avg. s. Med večeranjem se je neko švicarsko letalo vnelo ter se zrušilo na zemljo. Dva častnika, ki sta bila na krovu, sta se pri tem ubila.

Nad švedsko ponesrečena angleška bombnika

Stockholm, 24. avg. s. Preteklo noč sta padla dva težka angleška bombnika v južni švedski pokrajini Askaniji. Obe letali sta zgoreli. Pripadali sta skupini angleškega letalstva, ki je bombardirala Berlin. Samo dva moča posadke sta se rešila s padali.

Imenovanja v raznih ustanovah

Rim, 25. avg. s. Uradni list je objavil ukaz predsednika vlade, prvega ministra državnega tajnika z dne 19. avgusta 1943, s katerim se imenuje za predsednika upravnega odbora Narodne banke za delo, kreditnega zavoda za javne posle v Rimu, cav. gr. Cr. prof. Dr. Carlo Ponti Rossini namesto gr. uff. Vincenza Laya.

Rim, 25. avg. s. Z ukazom, ki bo objavljen, je bil gr. uff. rag. Oscar Zumpano imenovan za komisarja narodnega zavoda za celulozo in papir.

Rim, 25. avg. s. Z ukazom, ki bo objavljen, je bil glavni državni pravobranilec gr. uff. odv. Luigi Beltrame Quattrocchi imenovan za komisarja narodnega zavoda za podpiranje državnih nameščenec.

Komisar prefekture za občino Trieste

Trieste, 25. avg. s. Za komisarja prefekture za triestinsko občino je bil imenovan Guido Slataper, odlikovan z zlato kolajno. S 17. letom je vstopil v vojsko v prvi svetovni vojni in je bil ranjen. V dveh letih vojne si je pridobil dve srebrni kolajni in napredovanje po vojni zaslugi. V maju 1917 je bila Slataperju za epično dejanje osvojitve Monte Santa podeljena zlata kolajna za vojaško hrabrost. Leta 1935. se je, 37 let star, udeležil vojne v Afriki. Hrabo je sodeloval v Somaljski vojni kot poveljnik nekega bataljona arditov ter je napredoval po vojni zaslugi v podpolkovnika. V sedanjí vojni se je v činu pehotnega polkovnika hrabro udeležil vojne v Albaniji.

Smrt imetnika zlate kolajne

Rim, 24. avg. s. V Rimu je umrl imetnik zlate kolajne podpolkovnik pilot Ettore Muti.

Himmler, novi nemški notranji minister

Dr. Frick, protektor za Češko in Moravsko

Berlin, 24. avg. s. Hitler je na lastno prošnjo razrešil nemškega protektorja Češke in Moravske barona Neuratha in je na njegovo mesto imenoval dr. Fricka, ki zapušča položaj notranjega ministra rajha in Prusije in opolnomočenja za upravo rajha.

Hitler je imenoval za notranjega ministra rajha in Prusije ter za opolnomočenja uprave rajha šefa SS oddelkov in nemške policije Himmlerja. Hitler se je z osebnim pismom zahvalil baronu Neurathu in dr. Fricku.

Nemški veleposlanik pri japonskem zun. ministru

Tokio, 25. avg. s. Zunanji minister Šigemicu je sprejel nemškega veleposlanika dr. Stakmerja ter se z njim delj časa pogovarjal o položaju v Evropi.

Visoke ameriške izgube na Pacifiku

Tokio, 24. avg. s. V tukajšnjih vojaških krogih pravijo, da so bile z japonskim uspehom na otoku La Vella pri Salomonih vse ameriške rezerve za protinapad uničene. Položaj ameriških izkrcanih čet je postal zelo nevaren. Japonsko letalstvo je potopilo v južnem Pacifiku štiri ameriške križarke, dva rušila in osem tovornih ladij kakor tudi številne izkrcavalne ladje. Poškodovani so bili 4 rušilci, dve križarke in štiri prevozne ladje. Od 30. junija do 15. avgusta so Američani izgubili devet križark, deset rušilcev in 31 velikih tovornih ladij. V isti dobi je bilo sestreljenih 881 ameriških letal.

Anglosaški načrti za ofenzivo proti Japoncem

Bern, 24. avg. s. Iz Washingtona poročajo, da izjavljajo dobro obveščeni vojaški opazovalci, da se bo v novembri pričela ofenziva velikega sloga proti Japoncem iz Indije, Aleutov in južnozapadnega Pacifika. Taktični cilj teh operacij naj bi bil, da se Japonci prisilijo razdeliti svoje sile. Zaveznika ofenziva se bo razvijala takole:

1. Napad iz Indije za osvojitve Birme in zlasti ceste, ki je prej služila za oskrbovanje Kitajske;
2. napad z Aleutov, da se zasedejo japonska letalska oporišča na Kurilih, od koder se bodo lahko bombardirala japonska industrijska središča na otokih Honku in Kiuku;
3. splošen napad z južnozapadnega Pacifika z Nove Gvineje in s Salomonskih otokov, da se uničijo japonska oporišča na Rabaulu in Turku v vdorom v Nizozemsko Indijo in na Filipine.

Poluradni krogi dodajajo, da se bo ta ofenziva pričela v novembru, takoj po končanih monsumih v Birni.

Hude elementarne nesreče v Švici

Bern, 23. avg. s. Huda nesreča se je pripetila v neki vasi kantona Valis. Zaradi vdora ledenika so vode hudourniške preplavile ozemlje in popolnoma zalile vas Hauderes. Škoda je ogromna. Na pomoč so poslali vojaške čete. Iz raznih krajev v Švici poročajo tudi o ogromnih požarih, ki so nastali zaradi hude vročine v preteklih dneh. Požari so povzročili hudo škodo v gozdovih. Mnogo ljudi je bilo ranjenih.

Nezmanjšana silovitost obrambne bitke na vzhodu

Obnovljeni napadi so Sovjetom povsod prinesli le hude izgube — 263 sovražnih tankov in 95 letal uničenih

Iz Hitlerjevega glavnega štapa, 25. avg. Vrhovno poveljstvo nemške vojske je objavilo danes naslednje poročilo:

Velika obrambna bitka na vzhodu traja z nezmanjšano silovitostjo dalje. Kjerkoli so Sovjeti s svojimi močnimi pehotnimi in oklopnimi oddelki navallili na naše postojanke ob Miusu, na področju Izjuma in Harkova ter južno od Židze, so povsod obležali s hudimi izgubami. Samo v območju enega armadnega zbora je bilo večeraj uničenih 116 oklopnih voz.

Letalstvo je podpiralo z močnimi oddelki bojnih letal in letal za bližnje polete obrambne boje ter razpršilo izhodiščne postojanke sovjetskih oklopnih voz in pehote. Podnevi so letala bombardirala važna dovozna središča sovražnika in taborišča čot. V teku večerajnega dneva so Sovjeti izgubili 263 oklopnih voz in 95 letal, večina bojnih.

Višji desantnik Kebetz iz nekega protitankovskega oddelka je sestrelil dne 19. avgusta v borbah južno od Vjazme v 30

minutah 11 oklopnih voz izmed 32, ki so napadala na tem prostoru.

Pred vzhodno silcisko obalo so dosegla hitra nemška bojna letala pri dnevnih napadih bombne zadetke težkega kalibra na sovražni prevozi ladji srednje tonaze.

Nad zasedenim zapadnim ozemljem so nemški lovci večeraj sestrelili dva težka ameriška bombnika. Nekatera lahka sovražna letala so preteklo noč izvedla vzemirjevalne polete nad severnim nemškim ozemljem. Zaradi bomb, odvrženih brez načrta, je nastala neznatna škoda na poslopih.

Helsinki, 24. avg. s. Finsko vrhovno poveljstvo objavlja: V Karelski ožini so sovjetski oddelki napadli po močni topniški pripravi. Napad je bil odbit. Dve sovjetski letali sta bili sestreljeni. Letalski napad na Helsinki je bil preprečen. V Finskem zalivu je obalna obramba streljala na sovjetske pomorske enice.

Nemška vojska je popoln gospodar položaja v vseh glavnih odsekih

Izpraznitev Harkova nemške javnosti ni presenetila in ni spremenila strateškega položaja

Berlin, 23. avg. s. Vest, da so Nemci izpraznili Harkov, v berlinskih vojaških in političnih krogih ni vzbudila presenečenja. Saj so merodajni pisci že nekoliko dni zadosti jasno napovedovali, da je nekdanja ukrajinska prestolnica prenehala biti življenjsko važna utrdba nemškega obrambnega sistema na južnem odseku.

Zdaj se je pokazalo, pravijo v Berlinu, da so siloviti protinapadi divizij maršala Mansteina na zapadu Harkova imeli edini namen, da čim učinkoviteje ščitijo izpraznitev ter onemogočijo sovjetski vojski, da bi dosegla svoj strateški cilj. Ta cilj je bila obkolitev nemških čet, ki so se umikale proti jugu ob železnici, ki vodi v Lovo. Nemška operacija se je izvršila po vnaprej določenih načrtih ter je imela popoln uspeh. Poskus sovražnika, da bi prodir na zapadu od Zmijave naprej in odrezal to najvažnejšo življenjsko žilo, se je docela izjalovil. Izpraznitev Harkova zato ne izpreminja bistveno strateškega položaja. Nemška prožna taktika ima dovolj svobode za manevriranje, kajti po-

prava fronte je še nadalje utrdira in morada dokončno okrepila južno nemško fronto.

Iz merodajnega berlinskega vira ugotavljajo, da je nemška vojska popoln gospodar položaja na vseh glavnih odsekih, kjer že nekoliko tednov divja izredno krvava borba. Sovražnik sicer še vedno izvaja zelo močan pritisk, toda nemške čete ta pritisk ne samo vzdržujejo, marveč prehajajo redno česče tudi same v silovite napade. Nemška elastična obramba je tedaj vidno učinkovita zlasti na področju Brjanska, kjer so Sovjeti popolnoma izgubili pobudo dejanja. Vkljub temu je treba pričakovati, da bo Stalin skušal na vsak način doseči še kak prestižni uspeh in da bo na tem odseku poglaval v boj še nadaljnje množice ljudi in množine materiala. Res so nemški izvidniki že javili novo veliko zbiranje ruskih čet v neposrednem zaledju sovjetske vojske med Brjansk in Smolenskom. Zdi se, da stopa borba na srednjem odseku v novo vročo fazo. (Piccolo.)

Uničenje pri Harkovu obkoljene skupine sovjetske vojske

Iz borbe je izločen celotni IV. sovjetski armadni zbor Velike boljševiške izgube

Berlin, 24. avg. s. Z uničenjem v severno-zapadnem odseku Harkova obkoljenih sovjetskih sil, piše mednarodna obveščevalna agencija, je bil četrti sovjetski armadni zbor v glavnem izločen iz borbe Del skupin oklopnih divizij, ki so pripadle temu armadnemu zboru, je bil razpršen med borbami pred obkolitvijo, ostale pa je bil tako prizadet, da so morale sovjetska poveljstva umakniti ga iz borbe. Med večerajšnjim dnem so bile sovjetske enice po zadnjih poizkusih, da razbijejo železne in ognjene klešče, dokončno uničene. Po poročilih, ki so prišla danes zvečer, so Nemci ujeli 2000 sovražnikov in zajeli 299 tankov, 248 topov ter številno drugo težko in pehotno orožje.

V žepu pri Harkovu je po dosedanjih ugotovitvah padlo nad 6000 boljševikov. Glede borb, ki še trajajo na področju Harkova, obvešča ista agencija, da je bilo južno od mesta z večerajšnjim napadom nemških skupin iztrgano sovražniku važno ozemlje. Na ruševinah samega mesta so nemške čete za kritje zaplete sovražnika v srdite borbe. Sovražnik je imel hude izgube, ker so branilci spustili v zrak mine.

Medtem ko so se severno od ceste Smolensk—Brjansk borbe večeraj zopet razvlele z odločno silovitostjo in je imel sovražnik nove krvave izgube. je v odseku Stare Ruse nastal mir.

Ruse sovražne napade južno od Ladoškega jezera in v drugih delih te fronte so branilci gladko odbili. Po podatkih, ki jih je dobilo nemško poveljstvo, kateri pa niso še popolni, so nemške sile večeraj uničile 238 sovražnih tankov ter nadaljnjih 12 sovražnih oklopnih sredstev, katere so uničile skupine nemških bombnih, strmoglavnih in napadalnih letal.

Uspehi finskih čet

Helsinki, 25. avgusta. s. Najvažnejši dogodek zadnjih dni na finski fronti je bila delavnost sovjetskih enic, ki so prodirle preko finskih čet ter preko neobljudenega ozemlja napadle bivališča, pobijajoč neoboroženo prebivalstvo, ženske in otroke. Te sovjetske izvidnice so nato zbežale v gozd, kamor so jih učinkovito zasledovali finski oddelki.

Vojaške operacije na finski fronti so se vršile na treh odsekih: na Karelski zemeljski ožini, na Aunusu in pri Maaselkelu, kjer so Rusi izvršili nekoliko napadov ob podpori močnega topniškega ognja. Ti napadi pa so imeli čisto krajevni značaj. Rusi so jih izvršili s silami, ki niso nikoli bile višje od enega bataljona in so povsod imele samo značaj izvidniških podjetij, nikakor pa ne ofenzivnih napadov z naprej določeni-

nimi cilji. Zdi se, da hočejo Rusi predvsem dobiti podatkov o premikanju finskih čet ter si prizadevajo, kako bi v ta namen za- jeli nekoliko finskih vojakov.

Na pomorskem odseku se je opazilo gibanje lahkih sovjetskih anot na vzhodu Finskega zaliva. Njihovo delo so ovirale lahke finske pomorske enice ter obalne baterije. Vremenski pogoji so se zboljšali in z daljšimi nočmi se je tudi pojačala letalska delavnost sovražnika.

V Helsinkih so imeli v zadnjih dnevih več letalskih alarmov. Toda protiletalsko topništvo je obzupespešilo vse sovražne napade. Na drugi strani pa so se finski lovci večkrat zapletli v borbo s sovjetskimi oddelki, ki so bili v veliki premoči. Vendar so po nekoliko mesecih Finci lahko znova zabeležili uničenje sovražnih letal, od katerih je bilo v zadnjih dneh vsak dan pokončan po nekaj 15.

Zmede v Orientu

Ankara, 23. avg. s. V Iranu so po novem zakonu o notranji varnosti odposlali prvo skupino nekaj sto političnih oseb, osumljenih, da so nacionalisti ali drugače usmerjeni proti Angležem, v koncentracijska taborišča. Akcijo je izvedel generalno ravnateljstvo javne varnosti, ki je, kakor znano, pod popolno angleško kontrolo.

Ankara, 23. avg. s. V Siriji so prepovedali tujcem nakupovanje nepremičnin in najemanje zemljišč, da bi zajeli naraščajoče doseljevanje iz Palestine. Tudi zaposlovanje inozemskih delovnih sil je strogo omejeno.

Ankara, 24. avg. s. Iz Kaira poročajo, da je tam nedavno zasedala aprovizacijska konferenca za Srednji vzhod pod predsedstvom Sčeyea in da so se njeni udeleženci zlasti mnogo bavili z vprašanjem prevoza, ki je v krizi in ki se še vedno slabša. Konferenca je predlagala, da se prepreče vsak avtomobilski promet med kraji, ki so med seboj zvezani z železnico. Razen tega so za egiptpske železnice določili izvestni dnevi v tednu, ob katerih je železnica rezervirana samo za vojaške transporte.

Ankara, 24. avg. s. Iz Kaira poročajo, da je tamojna policija že tri mesece na lovu za skupino thotapev, ki prodajajo orožje Arabcem, ki so sovražni valdi. Policija je zasledovala thotapev po vsej dolini Nila od zgor-njega Egipta do Kaira, toda šele večeraj ponoči se je neki izvidnici slučajno posrečilo, da je naletela na čolne thotapev. Sledil je spopad med policijo in thotapci; ti so bili končno obvladani in ujeti. Na čolnih thotapev so našli tovor pušk, samokresov in municije v vrednosti kakih 90.000 funtov.

Naročite se na romane DK!

Kronika

Karel Detela †

Ljubljana, 25. avgusta.
Danes popoldne se bodo na božji njivi na Ljubljanskem polju zaprla groba vrata za g. Karla Detela, enem izmed organizatorjev in prvih ravnateljev našega velelesnega, klenim značajem in samoniklim slovenskim gospodarskim delavcem, ki mu je bilo glavno geslo njegovega življenjskega dela predvsem blaginja slovenskega.

Pokojnik je bil iz znane rodbine iz Doba pri Domžalah, nečak priljubljenega pisatelja dr. Detela. Posvetil se je najprej vojaškemu stanu, a se je dal po prvi svetovni vojni kot kapetan upokojiti, da se je lahko z vso vsemoto lotil gospodarskih vprašanj, za katera je kazal že v mladosti posebno zanimanje. Izbor organizator se je res prav kmalu z uspehom uveljavil v našem javnem življenju in je načeloval čeli vrsti naših važnih gospodarskih ustanov, ki se imajo za svoj procvit nedvomno zahvaliti pokojnikovim pobudam. Posebnih zaslug si je pridobil kot ravnatelj Osrednje uprave za promet z inozemstvom v Ljubljani, največje in najvažnejše naše gospodarske ustanove po veliki vojni. Naši gospodarski in mu hitro spoznali njegove sposobnosti in mu zato poverili organizacijo Ljubljanskega velelesnega. Težavne in obenem zelo važne naloge se je lotil z vso marljivostjo in jo rešil v splošno zadovoljstvo. Postal je potem tudi prvi ravnatelj te naše pomorne gospodarske ustanove, ki je najlepši primer slovenske žilavosti, podjetnosti in solidnosti. Z velikim uspehom se je g. Detela udeleževal kasneje tudi kot ravnatelj Prometnega zavoda za prevoz v Ljubljani, kakor tudi v upravnih in nadzorstvenih svetih raznih naših gospodarskih ustanov in društev.

Pokojnik je bil skromen in blag človek. Nikdar ni iskal osebnega priznanja, saj je bil predvsem človek dela, pri čemer mu je bila poštenost vodilna. Zavrtna bolezen je simpatičnega pokojnika, starega 58 let, iztrgala ljubljanim svojem. Zapustil je vdovo in dva sina. Naj bo g. Detela lahka domača zemlja, ki jo je tako pri srčno ljubil. Zaljučim svojem in sorodnikom pa velja naše odkritosrčno sožalje!

* Imenovanje komisarijev pri zavodu za gradnjo ljudskih hiš. Pristojno ministrstvo v Rimu poudarja položaj avtonomnih pokrajinskih zavodov za gradnjo ljudskih hiš. Ti zavodi, ki so imeli pod prejšnjim režimom posebno upravniško, dobre komisarije, zdaj bodo imeli pod prejšnjim položajem razložen. Gre predvsem za komisarije teh zavodov v Rimu, Neaplju, Potenzi, Agulii, Reggio Emilii, Ferrarii, Piacenzi, Alessandri, Novoru in Sasseru. Upravniški zavodov v teh krajih so namreč odstopili.

* Drustvo slovenskih bojevnikov v Rimu. Se je ustanovilo v Rimu in ima nalogo vzdrževati zveze s svojimi rojaki na zasedenem otoku ter podpirati silnice pojake, ki jim trenutno ni mogoč povratek v domače kraje.

* Smrt založnika Laterza. V Bariju je umrl v starosti 70 let znani založnik Laterza, utemeljitelj založništva Laterza. Pripadaj je liberalni stranki.

* Odstop župana Perusina. Župan mesta Trieste Carlo Perusino, ki je opravljal svoje službene posle zadnje mesece, je odstopil. Namestnik se ni imenoval.

* Smrt plemenite gosp. V. Novem mestu je po daljšem bočanju umrla gospa Franja Malakova, soproga dolgoletnega profesorja na Grmu, znanega našega gospodarskega strokovnjaka g. Franja Malaska. Ugodna pokojnica je bila iz žitkove družine in je bila deležna v Novem mestu splošnega spoštovanja. Bila je na glasu odlične gospodinjice in plemenite žene. Zadnji profesor na nastopila danes v četrtek ob 15. G. profesor in sorodnikom naše odkritosrčno sožalje.

* Katoliški list v Milanu. Iz Milana poročajo, da je začel na novo izhajati tamkaj list katoliške smeri »Italia«, ki je moral zaradi zadnjega letalskega napada na Milan za nekaj časa ustaviti svoje izhajanje.

* Nobenih brzojavnih čestitk v Nemčiji. Ker stalno narašča število nujnih vojaških in življenjsko važnih brzojav, je nemški poštni minister odredil, da se poslej ne smejo več sprejemati brzojavne čestitke in druga podobna zasebna sporočila. Dovoljenje so samo državne čestitke na fronto.

* Nova izmenjava ujetnikov med Italijo in Anglijo. Iz Lizbone poročajo, da bo v kratkem nova izmenjava ujetnikov med Italijo in Veliko Britanijo. Gre večinoma za osebe, ki so živele na arabskem ozemlju ter so bile tamjaj internirane. Italijanski ujetniki so že prispeli preko Gibraltarja ter se bodo izkrcali v nekem portugalskem pristanišču.

* Stroge odredbe glede zaletnitve v New Yorku. V New Yorku so izšle zelo stroge odredbe glede zaletnitve. Trgovci so hoteli doseči omiljenje ukazov vojaških oblasti v tem pogledu, toda vojaške oblasti so njih zahteve zavrnile z uveljavljeno da je zaradi vojne potrebna v New Yorku čim manjša razsvetljava.

* Gradbena nesreča v Argentini. V Buenos Airesu se je pred kratkim podrla večja stavba, pri kateri je bilo zposlenih več Italijanov. Med smrtnimi žrtvami so trije delavci italijanskega rodu.

Živali prepotujejo ogromne razdalje

Ze se bliža čas ptičje selitve. Od pravadnih časov se živali selijo prav tako kakor ljudje. Selitveni nagon živi v živalih v najrazličnejših oblikah, posebno značilno pa je pri tem dejstvo, da se velike selitve živali vsrjo zmeraj v smeri z vzhoda proti zapadu. Sele v manjši meri se živali selijo v smeri s severa proti jugu.

Ptičje selitve so nam dovolj znane, da ni treba o njih pisati. V arktičnih ozemljih severne Amerike živi živali posebne vrste, vol-pižmar, katerega silijo življenjske razmere, da se zaradi prehrane giblje sem in tja ter stalno menjava svoje bivališče. Vol-pižmarji neprestano potujejo, in sicer korajsko preko ledu z otoka na otok ter se pri selitvah poslužujejo velikih ledenih grud, ki jim pomagajo preplavati morje. Hrana teh živali leži namreč pod snežno odejo. Vol-pižmar živi izključno v mrzlem pasu. Nekoliko drugače je z bizonom, ki se svoja čeziva v severnih predelih Amerike ter se je pozimi redno seli proti jugu, nakar se je spomladi zopet vrača v kraje prejšnjega bivališča.

Laponska miš ali postruška se prav tako vsako leto seli, in sicer zapuša svojo staro domovino v gorovju in v stepah Azije ter odhaja proti severni Evropi. Posebno nemirni so samci te živali, ker je samci manj nego samcev, sili spolni nagon slednje, da si iščejo družice ter napravijo v ta namen neverjetno obširna potovanja. Večkrat potuje po več sto samcev skupaj, ki se seveda med seboj grizejo in tepejo, tako da na ta način pogine skoraj celo krdelo, preden pride na cilj. Na ta način se nevarni glodalec sam pokončuje in se ne širi s takšno naglico kakor drugi škodljivci njegove vrste. Zanimivo pa je, da potujejo laponski mišjaki po nekako v naprej določenih poteh skozi gorovje in stepe. Ker smo že pri glodal-

cih, naj omenimo še vervece, ki jih preoblikujejo njihovega rodu prav tako sili k čestim potovanjem. Na tej poti jih ne ovirajo ne gore ne vode. Tudi vrste vervece so na takšnih potovanjih močno krčijo in pridejo popotniki silno razredčeni na cilj.

V svetu žuželk so potovanja prav tako običajna. Neke vrste žitna stena, ki je doma v Prednji Aziji, nastopi poleti potovanje, ki znaša praviloma do 200 km. To je za živalico tako majhna vrste že ogromna razdalja. Da opravijo kobilice velika potovanja, je splošno znano. Navadno potujejo v milijonskih rojih ter preletijo z lahkoto do 2000 km razdalje. V Ameriki so celo ugotovili, da napravijo nekatere vrste kobilice do 3000 km pota. To je seveda rekord svoje vrste. Kobilice potujejo v ogromnih rojih, ki dosežejo čisto 20 km širine in nad 100 km dolžine. Veliko veselje do potovanja kaže tudi bombažni molj, ki preleti od severne Amerike do Kanade v nekaj dneh. Toda ne samo po zraku, tudi po zemlji se varijo procesije popotnih živali z velikim uspehom. Znano je na primer, da borov prejec, ki potuje v nekakšnih sprevidih, da si zagotovi hrano, prevahil velikanske razdalje. Te živali opustošijo na svoji poti vse predele in uničijo cele gozdove igličastega dreva.

Tudi ribe potujejo, ker jih k temu sili spolni nagon. Največje veselje do potovanja kaže pač losos, ki se seli iz morja v sladke vode zaradi zaroda. Nasprotno pa potujejo jegulje iz sladkovodnih rek v morje. Obe vrsti živali napravita brez naporov 500 do 5000 km pota in potrebujejo za potovanje sem in tja približno dve leti. V ribjem svetu so znana tudi potovanja slaničnikov, ki sledijo morskemu planktonu. Slaniki potujejo običajno v milijonskih trojih in jih ravno na teh potovanjih največ polovijo.

IZ LJUBLJANE

u— Rdeči križ poroča: Paketi za civilne internirane v taborišču v Višcu se od danes dalje zopet sprejemajo. Ker se bodo paketi odpremljali direktno s tovornim avtomobilom, ni treba, da bi bili zašiti v juto ali platno. Zadostuje lesen zabojček ali trpežna skatla iz lepene, ovita v močan papir. Za ostala taborišča civilnih internirancev in za osebe v zaporih je paketni promet do nadaljnjega še vedno ustavljen.

u— Hrvatskim državljanom. Vsi moški državljanji, rojeni v letih 1918–1908 brez ozira na vero in brez ozira na dejstvo ali so odslužili vojaško dolžnost ali bili proglašeni nesposobnim, se morajo brez odloga oglasiti med uradnimi urami v tukajšnjem Konzulatnu NDH radi nastopa izredne vojaške službe.

u— Prijetni dnevi se vrstijo odkar je s ponedeljskim dežjem minila vročina. Potrebno bi sicer dežja, toda zaenkrat ga nebo ne da. Jutranje megle so nam še vedno znanilke kolikor toliko sončnih dni. V torek čez dan smo imeli najvišjo temperaturo 24,6° C. Noč je bila hladna in včeraj jutraj je ležala gosta megla, ki pa se je v poznih jutranjih urah spet razkldala. Živo srebro je bilo jutraj 14,5° C. Nebo je bilo zgodaj dopoldne zamreženo, potem pa smo spet imeli sonce. Barometer se drži precej enakomerno na 763 mm.

u— Mirje zaprti. Zaradi naprave katranske porušinske prevleke bo Mirje torej čisto ob Rimskem zidu med Gorupovo ulico in Groharjevo cesto, 4 do 5 dni zaprt za vojni promet.

u— Seznam davčnih osnov trgovin z mešanim blagom od črke A do K bodo razgrnjeni do 10. septembra t. l. od črke L do Z pa do 12. septembra t. l. v mestnem odpravnstvu v III. nadstropju magistratske hiše za vodnjakom.

u— Davčna uprava za mesto v Ljubljani obvešča vse davkoplačevalce, da posiljuje upravnega stranke samo dopoldne od 8. do 12. ure. Blagajna je odprta od 8. do 11.30 ure.

u— Zadržanica. Ob prvi obiteljni smrti draga pokojnika cand. ing. Staneta Jurčiča bo žalna služba v petek, 27. t. m. ob 7. jutraj v cerkvi Marijinega Oznanjenja v Ljubljani in v Grosupljem.

u— Istanski ribič je najboljši roman znane francoske romanopisateljice Lotte. Pristatelj slika z živo besedo zanimivost pomorskega življenja, opisuje pestro eksotičnega življenja ter močnejšo obravnavo problem ljubezni in ženske zvestobe. Znameniti roman je prevedel v slovenščino Vladimir Levstik, opremil pa je knjižno arh. A. Gaspari. Delo je izdala Knjižarna Triskove zadruge v Ljubljani, dobi pa se tudi v drugih knjižarnah.

u— Namesto cveča na grob blagopokojne g. Albine Sosove sta darovala Društvo slepih brata Vlah 200 lir, g. Ivan Bernik pa 100 lir. Plemenitim dobrotnikom sem odbor iskreno zahvaljuje.

u— Mamma mleko 21^a L 14,60. Biraggi mleko z otročjo glavico L 15,35. Viktor Šober, Sv. Jakoba trg 4.

S Spodnjega štajerskega

Novi grobovi. V Mariboru je umrla 22-letna gospa Fani Marčičeva. Možu je zapustila dva otoka. V bolnišnici Vladimiruvec počila pri Novorossijski je umrl planinski lovec Stanislav Kobelšek iz Zagorja, na Kubanu pa študent Jožef Herbst iz St. Lenarta.

Tekme jadrne na Vrbskem jezeru, ki jih prireja korški jadrni klub, se letos vrstijo po 21., 22., 28. in 29. m. Razdelitev na gradbo prihodnje nedelje zvečer v vojaškem okrovališču v Vrbi Vrbi.

Usočna peška. Štajerski listi poročajo, da je pisarniški sluga Herbert Lejuncu z Dunaja stopil na štajerskem v vagon dunajskega brzojavka, pri tem pa mu je spo-

drsilno na pešči, ki je ležala na stopalci. Padel je z vagona in mu je počila lobanja. Prepeljali so ga v graško bolnišnico.

Drava je zakrvela novo žrtev. V petek popoldne je utonil 18letni občinski namestnik Karel Hirsch iz Račjega. Trupla doslej se niso našli. Bil je 186 cm visok in pivolaas.

Pod voz je padel 23letni hlapec Anton Ravnjak iz Oplotnice, ko je vozil na dvo-vpreznem vozu drobir iz kamnoloma. Na ozkem kolovozu mu je spodrsnilo in se je zgrudil pod zadnje kolo težko naloženega voza. Hudo polomljen in notranje poškodovan je bil pripeljan v mariborsko bolnišnico.

Vse prste je izgubil 36letni Karel Mlinar je delal pri svoji cirkularki, ki mu je po nesreči odrezala vse prste na desnici.

Hlod ga je ubil. V nekem gozdu na Srednjem Štajerskem je bil zposlen 19letni drvar Andrej Tkacuk. Zadel ga je težak hlo, ki mu je razbil glavo. Nezavesten je bil Tkacuk prepeljan na graško kliniko, kjer je kmalu nato izdihnil.

Bik je podri posestnika Matijo Maršaleka iz okolice Gornje Radgone. Ponedelneč ima polomljena rebra in poškodbe na glavi. 18letni Alojz Stumberger iz mariborske okolice se je s koso vrcal v desno nogo, 31letni kovinar Viljem Beierbach pa se je nevarno vrcal na levi nogi v nekem mariborskem podjetju. Poškodovanci leže v mariborski bolnišnici.

Pri obiranju sadja se vsako leto prime-rjo nesreče, ki opozarjajo na previdnost. O štajerskem kmetovalcu Janezu Hartku poročajo listi, da je obiral zgodnje hruške, ne-nadno pa ga je obšla slabost, padel je z višino 10 m na tla in ob čezaj z razbito lo-bnjo na mestu mrtve.

IZ HRVATSKE

Po Poglavnikovem govoru, v katerem je pozival Hrvate, naj sodelujejo pri obrambi, prinašajo dnevniški članki, ki navajajo, da mora Hrvatska prestati najhujše boje v svoji zgodovini in da je zato potrebna strnitev vseh Hrvatov. Pravijo, da je hr-vatska država edino poročilo bodočnosti hrvatskega naroda in vsakega posameznega Hrvata. »Nova Hrvatska« pravi, da po-samezniki lahko zastopajo različne nazore in stališča v gotovih vprašanjih, toda v obrambi hrvatske države morajo biti vsi edini. Ne pa, da bi prekrizanih rok čakali usodnih dogodkov.

Novi hrvatski poslanik v Sofiji dr. Stipo Petrić, ki je te dni nasledil dr. Židovca, se je rodil 1896 v Dalmaciji. Po prvih študijah je bil od 1933 do 1938 pri dr. Pavelu v emigraciji. Nato je prevzel ad-vokaturu v Dubrovniku in postal prvi hr-vatski poslanik v Rimu. Zdaj je vzel s se-boj v Sofijo tudi poslanškega svetnika Buška, ki je bil z njim v Rimu.

Zastopniki nemške skupine na Hrvat-skem so bili v ponedeljek sprejeti pri Po-glavniku. Zahvalili se jim je za sodelovanje in za žrtve pri urejanju hrvatske države.

Tednik »Domovna Hrvatska«, namenjen hrvatskim delavcem v Nemčiji, je bil ta me-sec preosnovan in ima zdaj prilogo s slika-mi na štirih straneh. Prinaša poročila s fronte in iz domovine ter reportaže iz ta-borišč hrvatskih delavcev v Nemčiji.

Gimnazije, učiteljska in druge nižje sre-dnje šole bodo v novem šolskem letu lahko obiskovali samo tisti dijaki, ki prebivajo v mestu ali najbližji okolici, največ v od-daljenosti 4 km od zavoda. Dijaki, ki dnev-no potujejo z železnico, avtobusom ali la-dijo, se lahko vozijo samo do prve postaje, stanovanj pa morajo tako, da bo razdalja do njihovega bivališča in postaje največ 2 km.

Nemška dela v hrvatskem prevodu. Po hrvatski izdaji romana »Vandak« je bil zdaj preveden tudi »Otok Velike matere«, delo Gerharta Hauptmanna. Prevod je oskrbel Dragotin Blaskan. Pesnik Zlatko Milković pa je prevedel roman Heriberta Menzla »Sedem zvezd«.

Posta Zagreb 1, ki je bila dolga leta v Jurisčevi ulici je dobila zdaj nove, velike prostore v Illici 6 in sicer v visoki hiši, ki je last tvrdke Kastner & Grčić.

Najnovejša senzacija Zagreba so akro-bacije »gospodari zraka« Petra Gušića. Na vrvi, ki jo je razpel nad sedemnadstrop-no palačo in nasprotno hišo v prčetu Kraljeve ulice, izvaja vratolomne vaje.

Dela za novi vodovod v Banja Luki se dobro razvijajo. Stroški bodo znašali 20 milijonov kun. Dela vodi mestna občina v lastni režiji. Računajo, da bo vodovod še letos dovršen, saj je za Banja Luko skra-tno potreben.

Zetev Konopljec se je na Hrvatskem pri-čela zadnje dni. Cena je ugodna in bo treba te važni gospodarski rastlini posvetiti še več pozornosti, tembolj, ker je pridelek na Hrvatskem še znatno slabši kakor drugod v Evropi.

RADIO LJUBLJANA

ČETRTEK, 26. AVGUSTA 1943:
7.30: Laska glasba. — 8.00: Napoved časa. Po-ročila v italijanski. — 12.20: Plošče. — 12.30: Poročila v slovenščini. — 12.45: Laska glasba. — 13.00: Napoved časa. Poročila v italijanski. — 13.10: Poročila Vrhovnega Poveljstva v sloven-ščini. — 13.20: Prenos za Nemčijo. — 14.00: Po-ročila v italijanski. — 14.10: Nove plošče Ce-tra. — 14.45: Pisana glasba. — 15.00: Poročila v slovenščini. — 17.00: Napoved časa. Poročila v italijanski. — 17.15: Koncert Radijskega orke-stra, vodi dirigent D. M. Stjepanec. Laska glas-ba. — 19.30: Poročila v slovenščini. — 19.45: Sim-fonični koncert vodi dirigent Baroni (prvi del). — 20.30: Napoved časa. Poročila v italijanski. — 20.50: Simfonični koncert vodi dirigent Be-roni (drugi del). — 21.15: Koncert pianiste Marte Bižjak-Vajlalo. — 21.45: Orkester Cetra vodi dirigent Barizza. — 22.10: Pisana glas-ba na ploščah. — 22.20: Orkester vodi dirigent Pe-na. — 22.45–23.30: Orkester, vodi dirigent Zeme. V odmoru (23.00): Poročila v italijanski.

Ture Lindström:

Postrežljivost

(Prevod iz danščine.)

V Chicagu sem bil. Rad bi kadil cigareto. »Prosim škatlico vžgalice, sem dejal in stopil v trgovino.

»Oddelek za vžgala, razsvetlila in raketa, drugo nadstropje, na desno, se je glasil od-govor.

»Vžgalice ne prodajamo,« so mi tam odvrnili razglanice, »želite mogoče dunhillske vžgalnik z muziko, vdelano v škatlico?«

»Da... hotel sem... prav za prav... pri-žgati si cigareto, ker pa nisem imel s čim...«

»Razumem! Z muziko.« Mož mi je že dalj prepis računa. V resnici nisem vedel, kaj naj počnem z vžgalnikom.

»Mi imamo sedaj posebne žepce za dunhillske vžgalnike na notranji strani suknjice,« je po-stajal prodajalec zgovoren. »So zelo praktični. Rad vas popeljem v konfekcijski oddelek, kjer vam vse to rade volje pokažejo.«

Z vzpenjačo sva se dvignila v oddelek. »Sportno obliko za gospoda, z dunhillskim žepcem,« je zavpil preko mene, zaprl za sabo vrata v vzpenjači in izginil v globino.

»Ne,« sem dejal, »rad bi edino le dunhillski žep...«

»Ze prav, z dunhillskim žepcem, me je po-karal stroj ženski glas.

Bila je prodajalka.

Pritisnila je na gumb, preproga pod mojimi nogami se je odmaknila, jaz sem omahnil in padel na že pripravljen povalnik. Takoj nato sem bil že prolečen, delo, ki ga je opravil uslužbenec, ko nisem vedel ne kaj ne kako.

Prodajalka se mi je nasmehnila.

»Mikavno!« se je izrazila.

Nasmehnil sem se prodajalki. »Mikavna!« sem dejal.

Oddelek za poroke je bil nadstropje višje.

Ko sva oba podpisala pismeno obvezo, sva bila poročena.

»Kako se piše, gospodična?« sem poizve-doval, ko sva stopala po stopnicah navzdol. »Prvič zdaj nisem več nikakoli gospodična,« je menila nekoliko ostreje, kakor se spodobi novo pečeno ženko, »drugič se zakonska na-vadno tikata, tretjič bi bil moral razbrati moje ime na obvezi, četrtič...«

Spotaknila se je na zadnji stopnici in si zlo-mila vrat.

Vajenec je švignil mimo. »Zalni oddelek prav poleg oddeka za poroke!« mi je obzrno šepnil na uho.

Ko sem plačal pogreb prvega razreda, je šlo pokopališče na dvorišču trgovine en na-grobnik več. Vanj je bilo vklesano:

DOROTHY LINDSTRÖM, rojena BROWN

Večkrat izve človek po ovinkih za dekliški priimek svoje žene.

Zapuščal sem torej trgovino kot vdovec.

Tam na vogalu je stal slepec, prodajal je vžgalice. Kupil sem škatlo, pa sem opazil, da sem pustil cigarete v stari obliki.

A nisem imel poguma, da bi se vrnil...

Zlahtno sadje s Peleponeza

Nemška trgovinska zbornica v Atenah poroča o novih uspehih v preskrbi Nem-čije z orazami. Ze pred sedanjo vojno je grško ministrstvo za poljedelstvo študi-ralo način preusmeritve svojih kultur. V tem pogledu so bili sprejeti nekateri sklepi, ki so načelne važnosti za grško deželo. Sklenjeno je bilo, da se zlasti vi-šinski predeli pogozdujejo pod nadzor-stvom in s pomočjo države. Na ta način so hoteli Grki pospešiti razvoj sadjarstva, ki naj bi v ugodnih predelih zamenjal pridelovanje koruze. Sadjarstvo ima na grških tleh prav lepe razvojne možnosti. Podnebje je za razvoj sadjarstva prikla-dno, poleg tega so dani vsi pogoji za kon-serviranje, prevoz in izvoz sadja.

Pred sedanjo vojno so v Grčiji pridelo-vali precej citron, oranž, mandarin, ja-bolk, hrušk, smokve, mandljev, jrehov, kostanjev in drugega sadja. Citrone, oran-že in mandarine uspevajo pretežno na ozemlju osrednje Grčije, na Peloponezu, v Epiru ter na otokih. Jabolka zoré v Tesaliji, hruške pa v osrednji Grčiji, na Peloponezu ter na otokih, kostanj rodi v Makedoniji in Tesaliji, orehi in mandlji uspevajo v srednji Grčiji, na Peloponezu in v Makedoniji.

Zapislali smo, da je Grčija že pred se-danjo vojno imela dovolj sadja ne samo za svoje potrebe, temveč tudi za izvoz. Grška konservna industrija se je temu primerno razmahnila. Na leto je izvažala Grška nad 12.000 ton namiznega grozdja ter 18.000 ton drugih sadežev. Ti prideiki so šli večinoma v Nemčijo in v druge de-žele srednje Evrope.

Grške podnebne razmere so zelo ugo-dne za konkurenčnost grškega sadja. Za-rad podnebja dozori gotove vrste sade-žev pod južnim nehom približno mesec dni prej kakor drugod ter jih zaradi tega lahko prodajajo mesec dni prej na evropskih tržiščih. V teku so prizadevanja, da se zorenje grškega grozdja pospeši na ta način, da bo grozdje na trgu že v mesecu avgustu, oranže in mandarine pa najpo-zneje v oktobru.

naopravi majhno veselje milostljivi go-spe...

Trenutek je Janko molčal, obraz se mu je še bolj pomračil. Lepo majhno veselje je bilo to, je pomislil.

»No... kaj je torej novega?«

»Bože moj! S samimi neprijetnostmi pri-hajam h gospodu doktorju!«

Prihaja z neprijetnostmi? Ali neprijet-nosti prinaša? Ne bi je smel pustiti sem. Sklonil se je naprej.

»No, poslušam vas. Kaj se je zgodilo?«

Irma Borbelyjeva je molčala. Zakaj sem prišla sem? Da bi se mu spet pritoževala? Saj mu bom naidejala. Ne, tega ne morem storiti.

Potem pa je začela govoriti. Povedala mu je, kaj se je bilo zgodilo zadnje dni z očetom, povedala mu je, da je mati še vedno tako potirna, da je ostala sestra brez službe. Vprašala je, ali bi se dalo kaj napraviti, da bi se oče spametoval? Zdal se niti ne upa več misliti, da bi se vrnil domov, a če bi bil gospod doktor še enkrat tako ljubez-niv in bi mu pisal in ga skušal pregovoriti ali prisiliti, da ne bi bil tako neusmiljen, morda bi se vendarle dalo kaj doseči, zlasti zdaj, ko ima službo...

»Ali bi se dalo kaj doseči?« je dejal Jan-ko. Ne. Jedva. Jako dvomi o tem. Kolikor pozna starega gospoda Borbelyja, ga ne bo mogoče prisiliti, da bi izpremenil svoje mne-nje. Težka stvar je to.

»Da, težka stvar« je odvrnila Irma. To tudi ona dobro ve in lahko priše, da ni hotela nadlegovati s tem gospoda doktorja in Bog ji je priča, da ne bi prišla, ako ji gospod doktor ne bi takrat rekel, ko je bila zadnjič pri njem, da ako bi spet kdaj kaj potrebovala...

Ferenc Kormendli:

ZMOTA

Vsa osupla je poslušala Irma glasno vpit-je svoje sestre, ozrla se je na mater, ki je močje in kakor odsonda sedela na robu po-stelje. Potem je odvrnila prijazno, da je že dobro, da ji ni treba takoj groziti z vsem mogočim, naj jo pustijo, da bo razmisli-la.

Ali kaj naj razmisli? Saj vendar ne more k njemu. Ne sme. Ničesar ne sme zahtevati od njega, ničesar ga ne sme prositi. Tudi če bi morale zmzniti in umreti od gladu. Ne sme, kajti... enostavno ne sme. Zato tudi noče k njemu. No, gospodična Irma, kaj je spet narobe? Da, kajti k njemu lahko pride le, ako ni kaj v redu, le tedaj, kadar ga mora za kaj prositi. Tako za živega Boga noče več k njemu. In sploh ne bo šla nikoli več k njemu. Ze to, da je tako dolgo hodila k njemu v pisarno s tistim denarjem, že to je bilo napako. Tudi to, da je pošlala njegovi tisti tisto skatlo in ji napisala tisto bedasto pismo. Potem ji je pismoona pri-nešela pisemce z imenom žene doktorja Fül-pa, na pismu je bilo zapisano z drobno, lepo pisavo: »Se zahvaljuje za izkazano ji pozornost.« Seveda, samo tole.

Samo? Saj kaj več tudi pričakovala ni, saj te škatle vendar ni pošlala zato, da bi se ji zahvaljevali. Poslala jo je, da bi jim izkazala svojo hvalečnost za toliko dobroto in jim napravila majhno veselje. Gospa pa se morda sploh ni razveselila njenega darila. Morda ga je zavrgla ali ga komu poda-ri-la. Kakšna neki je ta ženska, ta njegova žena? Gotovo je lepa! In bogata. In sva na-Poleg takega moža. Ona pa zagotovo nikoli več ne sme k njemu. Gotovo bi bil

Kultura

Tridesetletnica literarnega dela prof. U. Urbanija

Leta 1913 je izdal takrat 25letni Umberto Urbanij svojo prvo liriko z naslovom »Amarant« in je v njo vstopil v italijansko literaturo. Potemkdanj poteka letos 30letnica književnega delovanja tega slavista, kritika, literarnega zgodovinarja in prevajalca, ki je dolga leta posvečal izdatno pozornost slovenskemu kulturnemu življenju. Prof. Umberto Urbanij, po rodu iz Capodistrie, je ostal tudi v svoji sedanji funkciji, ki ga veže z Ljubljano, profesor na univerzi v Trstu, kjer predava hrvaški jezik, in literaturo. S Trustom so združena dolga leta njegovega publicističnega delovanja; tu je sodeloval zlasti v redakciji »Piccola«, svoje prispevke pa je priobčeval tudi v mnogih drugih listih in v revijah, kakor so na primer »Rivista delle letterature slave«, »L'Europa Orientale«, »Meridiano di Roma«, »Le lingue estere« itd. V knjižni obliki je izdal med drugim dva zvezka literarnih portretov in študij z naslovom »Scrittori jugoslavi«, kjer je obdelal mnoge slovenske pisatelje, dalje prevod Vojnovičeve »Gospodje sa suncokretom«, Stančičeve »Nečiste krvi«, Tavčarjeve »Visoke kronike«, Zverjevega »Jana Marije Plojarja«, zbirko hrvaških in srbskih novelistov itd. Slovenske študije je združil v knjigo »Piccolo mondo sloveno«, ki je izšla leta 1942 v Ljubljani kot dvojezična izdaja. Na jezikoslovnem področju je objavil pred vojno »Corso di serbo-croato« in lani priročnik »Parliamo croato«. Izmed njegovih pesniških prevodov je vzbudil posebno pozornost prevod Njegoševga »Gorskoga vijenca« z lepim uvodom in komentarjem. Za »Grande Dizionario Enciclopedico« (torinska UIET) je obdelal zgodovino slovenske, hrvaške in srbske literature in številna posamezna gesla, kakor je tudi sicer spisal neprevidno število člankov, kritik in referatov o jugoslovanskih in drugih literarnih in splošno kulturnih pojavih. Pravkar je pripravil za veliko literarno enciklopedijo »Lettere« sestavke o najpomembnejših slovenskih in hrvaških literarnih delih, ki bodo po tej poti strokovnjakom prikazana italijanskemu kulturnemu svetu. Trideset let literarnega delovanja prof. U. Urbanija je potemtakem obrodilo obilo sadu in zagotovilo uglednemu književniku in znanstveniku pomembno mesto v krogu prosvetila-joče italijanske slavistike.

Uspehi ge. Mite Kogejve v Zagrebu

Dolgoletna članica ljubljanske Opere ga. Mita Kogejva, sedaj operna pevka Hrv. državnega gledališča v Zagrebu, je prišla na počitnice v Ljubljano, da se v mestu, ki ji je tako domače, odpočije po nedavni hudi operaciji. Gospa Kogejva je se vrnila po sezoni, ki jo je v polni meri zaposlila in ji dala priliko pokazati publiki hrvaške prestolnice svoje pevke in igralske sposobnosti. Da jih je pokazala z nespornimi uspehi, pričujejo kritike zagrebških dnevnikov. Že njen prvi nastop v težki vlogi Amneride v Verdijski »Aidi« je naznačil pot k izrednemu uspehu. Pevka je to vlogo, ki jo je pela tudi v Ljubljani, preštudirala na hrvaški besedilo in vzbudila s svojim prvim nastopom tako navdušenje, da jo je občinstvo neštokrat poklicalo pred rampo. Ob tej priliki je pisal skladatelj Ivan Brkanović v »Hrvatskem Narodu«, da je njen »nenavadno lep in močni alt zelo izrazil in gibčen, ter da kaže pevka poleg impresivne pojave tudi velike igralske sposobnosti, kar ji je omogočilo krasno zaokroženo, zelo poduhovljeno in fino podano stvaritev«. Ob tej priliki sta nastopila v »Aidi« pod Matičević taktirko še Ivan Francel in Rudolf Zupan. Ga. Kogejva je nastudirala v hrvaškem jeziku že dvanaest vlog. Nadaljnje velike uspehe je dosegla ga. Kogejva v »Rigolettu«, v »Plesu v maskah« in v »Eru z onega sveta«.

Najnovejši uspeh pa so zabeležili zagrebški listi ob priliki obnove Repighijev glasbene drame »Plamene«. Brkanović je pisal o njeni Evdokiji, da je »z njo ponovno dokazala svojo izrazito umetniško osebnost« in da je »izredno fino in okusno ozivila to karakteristično postavbo«. S svojo Evdokijo je ga. Kogejva po kritiki sodbi zamašila vrzel, saj je gledališče toliko časa odlašalo z izvedbo tega prekrasnega dela, ker ni imelo prave zasedbe za to vlogo. Med sodelujočimi so bili Zupan, Gostič in Neralić, predstavo pa je vodil skladatelj Krešimir Baranović. Medtem se je ga. Kogejva udeležila uspešnega gostovanja v Bukarešti, za jesen pa je bila povabljena na gostovanje v dunajsko Državno opero, kjer bo na stopila kot Evdokija v »Plamenu«. Skoraj ob sebi se ume, da je zagrebško gledališče angažiralo ga. Kogejvo tudi za prihodnjo sezono in bo takoj v začetku nastopila kot Carmen, nato pa kot Eboli v »Don Carlosu«. Tako je ga. Kogejva zvezla v Zagrebu položaj, ki ustreza njenim kvaliteta, ter našla tudi do vzetno in hvalno občinstvo.

Rimska revija o ljubljanskem gledališču

Rimska »Rivista italiana del Teatro«, resno urejevalna revija, ki jo izdaja Italijanska zveza za avtorske pravice (Eida) in v katere redak-

ciji je odlični kritik Silvio d'Amico, je priobčila v nedavno izišlem julijemskem zvezku članek prof. Enrica Damianija o dveh novitetah, ki jih je videl pisec na deskah ljubljanske Dramme. Prof. Damiani, eden izmed vodilnih italijanskih slavistov, je tudi gledališki kritik in dramatski teoretik, čigar sestavke srečujemo večkrat v raznih časopisih in čigar študija o Pirandellu je pokazala vzlic zgoščeni obliki in poljudnemu namenu predorne pogleda in dramatsko delo slavnega Sicilianca. Prof. Damiani se je mudil pred meseci v Ljubljani in podaja v tem članku svoje vtise z dveh predstav, ki sta ga posebno zanimali. Najprej obravnava prav obirno, s primerjalnimi citati iz izvirnika in slovenskega besedila. Gradnikov prevod »Jorijeve hčere«, pri čemer karakterizira tudi ostale Gradnikove prevajalske delo, posebej se knjigo »Italijanska lirika«, ki glede »obsežnosti in bogastva zbranega gradiva in glede vernega prevoda in bistvenih odlik slovenske poetične oblike lahko vzdrži primerjavo z najboljšimi tujimi poizkusi te vrste«. Damiani je takisto imel priliko spoznati Gradnikove prevode Michelangelove in Leopardijeve poezije in se z močnim priznanjem izraža o njihovih vrlinah. Damianijeva sodba o prevodu »Jorijeve hčere« je dosedanja najavtoritativnejši glas o tej vesniški storitvi, a njegovo poročilo o predstavi znane pastirske tragedije je polno priznanja našim igralcem. »Zares je presenetljivo, piše prof. Damiani, kako so se mogli slovenski umetniki, sinovi naroda, ki je po temperamentu, naravi, navadah in mentaliteti tako daleč od sinov Abruza, tako močno živčeviti v postavi in duhu »Jorijeve hčere« in primesti tako verno na ljubljanski oder mamljivo in sugestivno ozračje, ki preveča to genialno pastirsko tragedijo«. Predstava je rimskega opazovalca samo znova prepričala o tistem gledališkem kultu, ki je tradicionalen pri slovenskih narodih in ki ustvarja pri njih ne samo eno izmed najvišjih manifestacij duha ter enega izmed najučinkovitejših pripomočkov za povzdigo in kulturo ljudstva«.

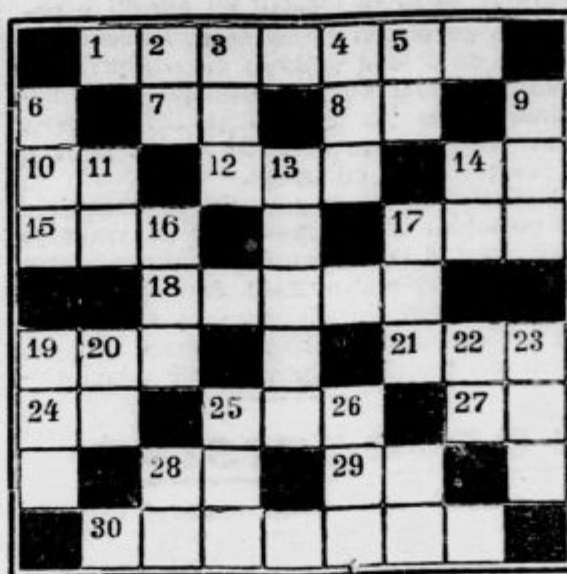
Druga novost, ki jo je prof. Damiani videl v Ljubljani, je bila italijanska uprizoritev Begočeve drame »Brez tretjega« v prevodu prof. U. Urbanija. Ta predstava je bila prirejena za ožji krog in zato našemu občinstvu ni znana, prof. Damiani pa je svoj slučajni obisk izkoristil za to, da opozori italijanske gledališke kroge na uspeho in zanimivo dramo Milana Begovića, čigar »Pustolovca pred vrati« so igrali lani v Rimu, a besedilo je izšlo v obzorniku »Il Dramma«.

Pisatelji in jezik. Kakor beleži »L'Italia che scrive«, je izdal profesor francosčine na rimski univerzi Onello Onelli »Corso di francese«, ki ima posebno zanimiv uvod. V njem navaja nekatere večje grammatikalne napake, ki so jih naredili v svojih spisih tako pomembni francoski sodobni pisatelji, kakor so Paul Morand, André Malraux, Charles Plisnier, L. P. Fargue i. dr. Ti pisatelji in njih dela so dobila nagrado Francoske akademije ali Goncourtove akademije, izmed katerih je zlasti prva budna stražarica pravilne francosčine. Značilno je tudi dejstvo, da deli Neffrancoz francoskim pisateljem pouk iz slovnice, — Morda je ta vest tolažljiva za tiste, ki v mnogo manj ustaljenem in slovnico izdelanem jeziku, kakor je francosčina in ob našem občutnem pomanjkanju dobrih priročnikov greše zoper stroga, a marsikje nelasna in še vedno izpremenljiva pravila dobrega slovenskega pisanja«.

Elektrotehniški vestnik, glasilo Združenja inženjerskega in obrtniškega ljubljanskega pokrajn. združenja, je izdal tretjo, razširjeno in predelano izdajo knjige »Storia della letteratura latina nelle età repubblicana e augustea«. Delo, ki je zanimivo z metodološke strani, kakor tudi po izsledkih najnovejših raziskavanj, je spisal bivši profesor za latinsko slovnico na rimski univerzi Vincenzo Usani.

Vodnik po Goethejevemu Faustu. V znani Krönerjevi žepni knjižnici je izšel obširen spis Reinharda Buchwalda »Führer durch Goethes Faustdichtung«, dosedanja najobsežnejši komentar k Goethejevemu »Faustu«.

KRIŽANKA

Vodoravno: 1. trg na Dolenjskem, 7. italijanska nikaonica, 8. proslul kitajski vstaški general, 10. podvojen samoglasnik, 12. pogosta bolezen na kulturnih rastlinah, 14. francoski osebni zaimsek, 15. skrajšno moško ime, 17. skrajšno žensko ime, 18. s krvjo pomazan ali oblit, 19. medmet, ki pomeni »glej tule«, 21. veznik, 24. nikalni veznik, 25. švicarski kanton, 27. predlog, 28. kratka za »gospod« (angl.), 29. člen, telesni del, 30. pogorje.

Navpično: 2. veznik, 3. iglavec, prvin, 4. oblika pomožnega glagola, 5. znak za gorotvorno prvin, 6. svetopisemski oče, ki ljubil vino in imel mnogo opravka z vodo, 9. pod, zemlja, 11. predlog, 13. listovec, 14. italijanski spolnik, 16. čutilo, 17. prva žena, 19. glavni števnik, 20. osebni zaimsek, 22. italijanski spolnik, 23. žensko ime, 25. vrsta žabe, 26. kakor 25 vodoravno, a zamenjane črke, 28. znak za prvin, ki rabi zlasti kot primes jeklu

Rešitev križanke od 24. t. m.

Vodoravno: 1. Gorenjsko, 5. on, 6. M. K. (Manica Komanova), 8. Rut(tenlj), 10. pir, 11. ko, 12. Iza, 13. ol, 14. Prek, 17. nič, 19. rek, 21. so, 22. sto, 24. bi, 25. plot. Navpično: 2. gos, 2. on, 3. Jordan, 14. ki, 6. mi, 7. krík, 9. dol, 11. koč, 14. pesa, 15. er, 17. Ir(idij), 18. et, 20. kit, 22. Si(licij), 23. op(us).

POJASNILO

»Rečem vam, nosek gospe Petriceve je najlepša pesem.«

»In nos njenega moža najlepši bakro-rez.«

Zahvala

Vsem, ki ste z nami sočustvovali ob bolezi in smrti naše ljubljene sopranke, dobre mamice, tašče, tete in svakinje, gospe

Marije Repovš roj. Marn

J. pokonili vence in cvetje, jo sprejeli na zadnji poti v tako lepem številu, naša najiskrenejša zahvala. Prav posebno se zahvaljujemo č. duhovščini in gospodu dr. Jamšku za požrtvovalno zdravljenje in lajšanje trpljenja.

Sv. maša zadušnica bo v petek, dne 27. avgusta 1943 ob 7. uri zjutraj v cerkvi sv. Cirila in Metoda.

Ljubljana, Zagreb, 25. VIII. 1943.

ZALUJOČI OSTALI

ZAHVALA

Vsem, ki ste nam pismeno ali ustmeno izrazili sožalje, z nami sočustvovali in nas tolažili ob prerani izgubi našega ljubega moža in očeta, gospoda

STRGULEC PAVLA

izrekamo našo priščno zahvalo.

Posebno se zahvaljujemo njegovim stanovskim tovarišem in prijateljem za mnogoštevilne tolažilne obiske ob času njegove bolezi, vsem darovalcem vencev in lepega cvetja ter vsem onim, ki so draga pokojnika v tako velikem številu spremili na njegovi poslednji poti.

Sv. maša zadušnica se bo darovala v petek, dne 27. t. m. ob 1/8. uri v župni cerkvi sv. Cirila in Metoda v Ljubljani.

Ljubljana, dne 25. avgusta 1943.

ZALUJOČI OSTALI

Vladimir:

Humor v katorgi

Tam za dvema ograjama iz bodeče žice, za prostorom pred kuhinjo in za dvema stražarjema je stala taborska klet, moje neizpolnjene sanje in neutešno hrepenenje.

V kleti si namreč dobil, če si mel denar, morske ribe v ličnih pločevinastih zabojčkih, umetno čokolado, gnilo sadje in smrdljivi vojni tobak. Včasih tudi sladkorne in podobne poslastice.

Tako so vedeli povedati tisti, ki so smeli na drugo stran in so imeli denar, da so si lahko kupili zaželeno dobroto. Stali so v dolgih vrstah pred oknom kleti, kjer je zavajal narednik, ki je bil v mirnem času po poklicu gostilničar v večjem mestu, prodajal za bajne vsote denarja svoje ničevredno blago.

Dva meseca sta bila že minila, odkar sem bil v velikem taborišču, a prva svetovna vojna še ni hotela nehati in meni se ni posrečilo, da bi se kako izmuznil mimo mrkih čuvajev na drugo stran, v obljubljeni deželo. Da v obljubljeni deželi. Zdel sem se preroku Mojzemu podobno, ko sem slonel ob bodeči ograji in gledal proti zmerjajoči množici, prerivajoči se pred kletjo, ki je bila komaj petdeset korakov stran, in vendar nedosegljiva...

Tistega dne je pritisnila nenavadna vročina, da sem imel glavo vso razgoreto, v žepu pa me je peklen denar, ki sem ga bil malo prej dobil. Negibno sem slonel ob ograji, moj duh pa je stal pred kletjo, v prvi vrsti pred okencem, kjer je mogočni narednik prodajal svoje dobroto...

»Dva kilograma sadja«, je tedaj zahteval moj duh, a ustnice so na glas izgovorile spote besede, da sem se zdržnil in se spet znašel ob ograji, daleč stran od neizpolnjenih sanj...

»Da, sadje, to bi se prileglo!«, se je glas prišel iz zemlje, tako je bil slaboten in negotov.

Pred menoj je stal vojak stražar. Prvič sem ga videl. Ni bil mrk in ošaben kakor ostali. Nasprotno. Majhen in šibak, pri petdesetih letih, z veliko glavo, drobnimi očmi in velikim, naprej strlečim čelom, ki je tako značilno pri slabotnih in omejenih otrokih...

Pojava pred mojimi očmi je za hip priklenila vso mojo pozornost, da sem pozabil na klet, debelega narednika in njegovo ničevredno blago.

»Kaj pa... gospod... ali ste dolgo tu?«

»Dva meseca«, sem kratko odvrnil in se spet spomnil konzerviranih rib, sadja in tobaka.

»Aktiven?« je nadaljeval, ojučen po mojem prijaznem nasmeju, »pri topništvu kakor jaz?«

»Ne, rezervni poročnik pri obveščevalni službi«, sem mu pojasnil in že je udaril s petami, vendar komaj slišno, samo zame.

Bogato založena klet in narednik sta se mi približala...

»Tudi jaz sem rezervist«, je spoštljivo nadaljeval, »dodam imam ženo in dva otroka. Pravijo, da sta mi zelo podobna... Tudi njivo imam v vrt. Ali so gospod tudi oženjeni?«

Zagledal sem se bil v množico pred kletjo in v duhu sem stal med njo, da sem se zdržnil ob njegovem glasu. Opazil je to.

»Če bi bilo od mene odvisno«, pokazal je z glavo na drugo stran, »bi vas takoj spustil čez...«

»Vem, vem«, sem ga prekinil. »Ne, nisem oženjen. Po poklicu sem časnika...«

»Kaj, časnika?« mi je padel v besedo in oči

so mu zagorele. »Časnikar? Potem sva kolega!...« In mi je navdušeno stisnil roko.

Ze sem stal pred okencem in narednik mi je tehtal sadje in sladkorne ter jemal s polne konzervirane ribe...

»Res«, sem dejal veselo, »tudi vi ste časnika?« Zelo zanimivo. Kakšen resor pa ste vodili?«

»Veste«, mi je ponosno pripovedoval, »bil sem uslužben pri velikem moskovskem dnevniku. V oddelku, kjer skladajo časnike, ki so komaj natisnjeni, na velike kupe, da jih takoj odnese dalje...«

Mnogo slabega je v človeku in kadar je v stiski se rad posmehuje stvarcem, nad katerimi bi se moral zjokati...

»Zanimivo, zelo zanimivo«, sem resno dejal, čeprav se je v moji notranjosti nekaj zganilo, kar je grozilo, da bo v obliki glasnega smeha planilo na dan...

»Dali časa sem časnike tudi prodajal«, je pristavil dobričina. »Po ulicah in trgih. Da, daleč pokle. Preden sem bil vpoklican, pa sem bil uslužben v strankinem uredništvu. Sprejemal sem tuje časnike, tednike in revije...«

Raznežil se je »kolega« in oči so mu sijale, z levo nogo pa je gребel po tleh kakor konj.

»Res lep poklic«, sem mu pritrdil in z nečloveškim naporom zadržal smeh, ki je skozi usta, nos in ušesa sili iz mene in izdajalsko gledal iz oči. »Tudi moj oče je bil časnika. Kako lepo, da sva se našla. Če bi bilo v mirnem času, bi vas povabil na kozarec vodke pa bi pokramljala...«

»Na kozarec pristne vodke?«

»Da, na kozarec pristne vodke!«

»Pristne in močne... Povedal bi vam, kako je pri meni doma, kako smo delali v stranki...«

»Jaz bi vam pa pripovedoval o našem dnevniku...«

»Pa pečeno kokoš bi lahko zalivala in kruh, komaj pečen kruh...«

»Seveda, pečeno putko, seveda, pa kruh...«

Pred okrepčevalnico je nastalo hudo prekanje. Stražar se je zagledal v množico. Jaz tudi.

Potem se je obrnil k meni. Oči so mu gledale krotko, kakor jagnje, ko mi je dejal:

»Gospod kolega, če želite v okrepčevalnico, kar pojdite...«

Odprl je vrata in me spustil skozi. Ko sem bil že mimo, me je poklical in stopil za menoj.

»Če bi vas sosedni stražar kaj vprašal, mu recite, da sem vas jaz poslal po cigarete...«

Tako je dejal.

Sosedni stražar me ni ustavil.

Po enournem čakanju sem za šop bankovcev dobil pločevinast zabojček slanin rib, pest sladkorkov in pet gnilih jabolk...

Ko sem se vračal, je »kolega« ravno prepsal svoje mesto krivoglednemu mladu.

IZ SOLE

Učitelj: »Zdaj sem vam razložil iz kakšnih snovi delajo blago za oblačila. No, Peter, povej mi iz česa so tvoje hlače!«

Učenec: »Moje hlače so iz očtavih starih hlač!«

POHISTVO

Orehove spalnice in dnevne sobe kupite ugodno v zalogi pohištva tv. ROK BERLIG in FRANC SENK v Sisk, Gosposvetska c. 95. Odprto od 14.—15.

Emilio Salgari: 46

KRALJICA KARIBOV

»Smrti mi božje!« je vzklil Morgan in se obrnil k Stillerju, ki ga ves čas ni bil zapustil. »Kar neverjetno se mi zdi, da naša »Folgora« nič ne opravi!«

»Pa bi vendar sodili, da smo že nekaj pridobili!«

»Brzinomer v vodo!« je ukazal kapitanov namestnik.

Višji podčastnik, ki sta mu pomagala dva mornarja, je vrgele motorov s trigelnog plovko v morje. Potem je šel v ozelo na vrhovi, med tem ko je eden njegovih pomočnikov rokoval s časomerom — s staro, preprosto uro na pesek!

»Stoj!« je zaklical mornar, ko se je pesek iztekel.

»Koliko milj?« je Morgan vprašal podčastnika.

»Enajst, gospodi!«

»Bogme, to ni počasni!« je menil Hamburg.

»Ali korveta je hitrejša od nas; je pogljetle, kako leti!«

»Vražje dobro!« je nadporočnik pritrdil.

»Prekaša nas!«

»In kje je zdaj fregata?«

»Še vedno vidim v daljavi tisti dve svetli piki!«

»Ohej! Pozor na peščine! Dva moža na prednj palubi! Imejte grezilo nared in štri strazarje v koše!« je ukazal Morgan.

Ladji, ki sta obe že šest ur pluli z neverjetno brzino, sta bili zdaj v nevarni sosedini floriske morske ožine. V rokah, skozi katerega teče zalivski tok, je ležalo mnogo otokov in velikih peščin, ki so oteževalo

plovbo. Južno obalo Floride so spremljale v širokem polkrogu, ki je pušal le malokoli možnost za prehod.

Ze so vznikle na zahodu doubleheadske in ebonske čerl ter grozeče kazale svoja skalnata, strma čela, zavarovana z vrstami pečin, ob katerih so se kipe razbijali valovi zalivskega toka.

Morgan je bil opazil, da se »Alhambra«, naveličana gonje, približuje tistim otokom, in zasumil, da skuša njen kapitan zapeljati »Folgora«, da bi se razbila ob pečinah ali zagnala v kak nevaren prehod, kjer bi obtičala na pesku.

Ko pa je španska ladja v razdalji dveh do treh vozlov minila bregove Ebomskih otokov, je spet ubrala severno smer, najprej proti Pinijevskim otokom.

S tem manevriranjem, ki ga pametni flibustir ni hotel posnemati, je »Folgora« pridobila kakih 200 metrov. To sicer ni bilo mnogo, a tudi malo ne, kajti s to prednostjo, pridobljeno v osmih urah zagrizene gonje, je bila španska ladja zdaj v dometu Morganovih topov.

Se nekaj ur, pa bodo padale naše topovske krogle na palubo »Alhambre!« je rekel Morgan, ki ni ničesar prezrl. »Za jutranjo molitev bomo začeli streljati po španci!«

»Luči fregate nič več ne vidim!« je rekel Stiller.

»Najbrže so jih utrnili, da bi nas zavabili v zmoto. Vojvoda nas ne bo pustil pri miru, zastran tega bodo brez skrbi Stari lisjak je moral že opaziti, koga gonl. Zdar smo v dometu španske ladje! K topovom... Godba se prične!«

»Upam, da krogle ne bodo pobijale naših ljudi!«

»Nikar se ne boji! Naši topničarji imajo že ukaz, naj streljajo samo na jambre. Kakor hitro se ladja ustavi, jo naskočimo!«

»Čim prej jo naskočimo, tem bolje za nas!« je menil Hamburg, ki se je nemirno oziral po nebu. »Glejte, vreme se izpreminja. Jojme, viharji v teh krajih so tako hudi, da bi pripravljali tudi najbolj drzne mornarja v strah!«

»To sem že opazil!« je odvrnil Morgan. »Morje se začne dvigati, in veter se prevrača na vzhod. Na Atlantskem morju mora biti vihar!«

Pomorska se nihta motila. Ko sta ladji minili Headedske otoke, so se jima privallili naproti prvi valovi z oceana. Ker so zadržali v zalivskem toku na odpor, so se visoko vzpenjali in povzročali nevarne nasprotne valove.

Tudi veter je pihal čedalje močnejše in živžgal skozi lesovje in jadra. Mahoma se je bil prevrgel z juga na vzhod in položil ladji malone na stran, tako da je z vso silo bril čez ograjo in razpela jadra.

Niti trenutka niso smeli izgubiti. Morgan, ki ni hotel, da bi mu poškodovano ladjo, je dal spraviti nekaj jader in namestiti na nizkih križih stranska jadra.

Korveta je strela takisto.

»Zdaj se pravi paziti!« je rekel Morgan krmarju. »Ne le naše glave, ampak tudi »Folgora« je na kocki! Ako nas vrže vihar na te pečine, ne vem, kako naj se izmota!«

»Gospodi!« je zaklical Stiller. »Alhambra zavija med otoke!«

»Gromska strela! Kam nas pa vodi ta prekleta ladja?«

»In luči na fregati spet vidim!«

»Se tega se je manjkalo!«

Tisti mah se je na »Alhambri« dvakrat zablikalo, in v zraku se je začel žvižg izstrelkov.

Takoj nato je zabobnel v daljavi podmolkel grom.